

עוד בנושא פוריות ובזכות חשיבות הממשק הנוכח

שמעון כרמי – סן סלָבְדֹר

שאחוז ההתעברות ירד משמעותית, לא השתנו הפרמטרים הנוספים הקשורים בפוריות (ימי סרק, אורך מחזור, שלילי בבדיקת הריון ואחוז קשות־התעברות). אצלנו מקובל מדד שקשה למצוא כמותו בעולם והוא ימי סרק. זהו מדד שמביא בחשבון גם פרות שיצאו ולא התעברו, בניגוד לימי ריק, שאז נלקחות בחשבון רק פרות הרות לתקופה. אם כן, בדו"ח הפוריות השנתי, נוצרים אבסורדים בשוליים.

למשל, בדו"ח פוריות מושבים, בסוף הרשימה, מדירוג 590 בליגת הפוריות, יש יותר ימי סרק מאשר ימי ריק וזה לכאורה דבר לא אפשרי. אולם בסטטיסטיקה – הכל אפשרי! למשל, חקלאי שיש לו 68 ימי ריק ו־147 ימי סרק (במקום 634 בליגה) – הכיצד? ובכן, כנראה שיצאו הרבה פרות לא הרות מהעדר, עם מספר גדול של הזרעות ואכן אחוז ההתעברות מועט 25% ובכ"ז, את הדברים האלה צריך לקחת בחשבון כאשר צועקים געוואלט.

בשוליים הגבוהים, במושבים, במקום שני נמצא חקלאי עם 139 ימי ריק ו־13 ימי סרק ו־55% התעברות. גם כאן אבסורד, לצד השני.

אין ספק שיש בעיה באחוז ההתעברות וצריך לעשות כל שניתן, במסגרת התקציבים הנתונים, כדי לפתור. אולם עובדה היא, שבעמק הירדן בחורף אחוז ההתעברות משביע רצון, לכן נראה, שיש בעיה ממשקית ואין בעיה ברמת הפוריות של הפרים, או בטיב עבודת המזריעים.

כתריאל תבורי ידידי הציג ב"משק הבקר והחלב" מס' 255 עמ' 69 עובדות מעניינות, בטבלה עם הסברים תזונתיים. אוסיף על ההסברים האלה ואומר (כמי שעבד ברפת בעמק הירדן כ־25 שנה), שהיות ובעמק לא מזריעים בקיץ, התאמצו רפתני העמק ומצאו את הדרך הממשקית הכלכלית והתזונתית הנכונה לעבר את הפרות בחורף, בצורה יותר מוצלחת מאשר שכניהם בעמק יזרעאל, למשל.

אני ממליץ, אם כן, לרפתני ישראל לאמץ את

לאור הפירסומים האחרונים בארץ בנושא הפוריות הלקויה בעדר החלב הישראלי, בדקתי מספר נתונים רלוונטיים, ובאופן כללי ניתן לומר – "לא כצעתה". אחד המדדים המקובלים בעולם לפוריות הוא ימי ריק (או מרווח בין המלטות). לאורך כ־10 שנים, בממוצע ארצי לפרות, עמדנו סביב 115 ימי ריק.

אמנם, בספרים כתוב ש־90 ימים הוא המספר המבוקש ע"מ שכל פרה תמליט, בממוצע, פעם בשנה, אולם, אם ניקח כדוגמה את מדינת ויסקונסין, המפורסמת בעולם בנושא בקר לחלב, נראה שאנחנו לא רק בליגה לאומית, אלא במקום טוב בעשירון העליון של הליגה הזאת.

מדרכי מלען תירגם עבורנו מאמר, בו נמצא מתאם חיובי בין תנובת החלב וימי הריק, כלומר שככל שתנובת החלב עולה – מתקצרים ימי הריק. גם ברמה הטובה המוצגת בטבלה ("משק הבקר והחלב", מס' 255 עמ' 14), הרי ימי הריק הם 125 ואז מה לנו כי נלין.

במדינות הסובלות מאקלים חם, הידוע כפוגע בפוריות כדבר ראשון, המצב חמור בהרבה משלנו. במדינת פלורידה הממוצע הוא מעל 142 ימי ריק. אמנם אחוז ההתעברות, שגם הוא מדד לפוריות, ירד ב־10 השנים האחרונות מכ־40% בממוצע לכ־33% בממוצע בשנת 1994, אולם רפתני ישראל, למרות זאת, הצליחו לשמור על רמה טובה בימי ריק. כל נשכח שבאותן 10 שנים תנובת החלב הארצית הממוצעת עלתה ביותר מ־1000 ליטר לפרה בשנה, וזה בהחלט גורם המשפיע על הפוריות. מה שרואים מהנתונים בצורה ברורה הוא, שהגורם האנושי הוא הדומיננטי, ויותר משמעותי מהעובדה שהטכנולוגיה המתקדמת מאפשרת זיהוי כמעט מוחלט של הייחומים.

אמנם במשך 10 השנים שחלפו, כ־50% מהרפתות הקיבוציות הצטיידו במערכות עזר לגילוי ייחומים זוהי, אולי, הסיבה שלמרות

המבכירות בעונה שבה הכי חסר חלב למכסה בעמק. יצא שמבכירות שהמליטו בספטמבר הוזרעו רק בפברואר והיות והיו במצב גופני טוב, והיות והמשק היה סביר הגענו עם אחוז ההתעברות עד 65% בשנים מסוימות ולכן ימי הסרק הנמוכים.

לסיכום: הפוריות בארץ נראית איך שרוצים לראותה: יחסית לעצמנו, אחוז ההתעברות בירידה וימי הריק יציבים (הישג); יחסית לעולם אנחנו טובים בימי ריק ועלובים ב-5% ההתעברות; יחסית למדינה שבה יש עונה חמה אנחנו מעולים (ראה פלורידה). בקיצור, צריך להתרכז בממשק ולקחת דוגמה מרפתני עמק הירדן ובית-שאן בנושא הפוריות. למותר לציין, שרפתנים אלה גם התקדמו בתנובת החלב ב-5 השנים האחרונות יותר מאשר שאר הארץ, שוב רפתנות! פעם רפתנות.

השיטות הנהוגות בעמק הירדן ולהגיע גם הם ל-50% התעברות מהזרעה ראשונה בחורף, כפי שציין בהערותיו כתריאל. מרדכי מלען במאמרו ("משק הבקר והחלב", 255 עמ' 71-70) תוהה לפשר הזרעת המבכירות המאוחרת בעמק הירדן. ובכן, כמי שיזם את איחור הזרעת המבכירות באפיקים, אספר כאן שהסיבה לא היתה קשורה ישירות לפוריות, אלא ניצלה אותה. הרעיון היה שעגלות אפשר לעבר בדצמבר, כי המלטות של מבכירות מספטמבר בעמק הירדן, הן פחות גרועות מהמלטות של פרות בחודש זה, וכדי לייצר את המכסה רצוי שבספטמבר תהיינה הרבה המלטות, לכן כיוונו את המלטות העגלות לספטמבר. יחד עם זה, בתחלובה העוקבת, על מנת לא לקבל המלטה שניה בספטמבר, דחינו את הזרעת המבכירות עד פברואר, כדי לייצר חלב קיץ ולא לייבש את

מאזני בקר

פוטא אפטי
אפילא בללי איוק

← מערכות שקילה אלקטרוניות - 4 מתמרים.

← תוכנה מיוחדת ומהירה המבטיחה דיוק ואמינות בשקילה.

← מאזני בקר, מאזניים עם סקוויז.

← מאזניים לשקילת פרות בכניסה למכון החליבה תוך כדי הליכה.

המאזניים היחידים שאומצו על-ידי צ.ח.מ. אפיקים
למערכת הבקרה הממוחשבת המותקנת בארץ ובעולם.

היצרן והיצואן הגדול - בלמזינה

מאזני שקל שיווק: קהילת סלונקי 7 ת"א 69513,
טל': 03-6481144 פקס: 03-490061

מפעל: קיבוץ בית-קשת ד.ג. גליל תחתון 15247,
טל': 06-767646 פקס: 06-765775

